

Створення ситуації успіху як запорука результативної науково-дослідної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей

Велика Аліна Михайлівна¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2024	Освіта/Педагогіка	378

DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14635324>

Анотація. У статті досліджено питання створення ситуації успіху як запоруки результативної науково-дослідної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Ситуація успіху розглядається як педагогічна умова, що забезпечує позитивний емоційний досвід студента через досягнення поставлених цілей. У науково-дослідній діяльності це може проявлятися у вигляді підтримки з боку викладача, визнання їх досягнень, створення умов для подальшого зростання, що допоможе студентам щоразу підвищувати складність поставлених цілей. Мета дослідження полягає у спробі визначити та теоретично обґрунтувати роль створення ситуації успіху у підвищенні результативності науково-дослідної діяльності студентів. Доведено: створення ситуації успіху є важливим чинником науково-дослідної діяльності; для досягнення результативної науково-дослідної діяльності важливо враховувати індивідуальні особливості студентів; різноманітні форми науково-дослідної роботи стимулюють студентів до активної наукової роботи та розвитку професійних компетенцій.

Ключові слова: ситуація успіху; неформальна освіта; мотивація навчальної діяльності; стимулювання, науково-дослідна робота, здобувачі вищої освіти/студенти гуманітарних спеціальностей.

Creating a situation of success as a guarantee of effective scientific and research activities of students of humanities specialties

Anotation. The article explores the issue of creating a situation of success as a guarantee of effective scientific and research activities of students of humanities specialties. The situation of success is considered as a pedagogical condition that ensures a positive emotional experience of the student through the achievement of set goals. In research activities, this can manifest itself in the form of support from the teacher, recognition of their achievements, and creation of conditions for further growth, which will help students to increase the complexity of the goals they set each time. The purpose of the study is to attempt to identify and theoretically substantiate the role of creating a situation of success in increasing the effectiveness of students' research activities. To achieve the goal, the following tasks were identified in the work: to analyze the scientific and methodological literature on the creation of a situation of success and its impact on students' motivation for educational and scientific activities; to determine the pedagogical and psychological conditions for the formation of a situation of success in the educational environment; to investigate the specifics of the scientific and research activities of students of humanitarian specialties and outline the main difficulties they

¹старший викладач, кафедра слов'янської і германської філології та перекладу, Житомирський державний університет імені Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0747-1932>

face; to determine recommendations for the introduction of situations of success into the process of organizing students' scientific work and outline the prospects for further research. As a result of the study, it was proven: creating a situation of success is an important factor in scientific and research activities; success in learning and scientific work contributes to the development of independence, creativity and motivation in students, which are necessary conditions for their professional growth; to achieve effective scientific and research activities, it is important to take into account the individual characteristics of students; various forms of scientific and research work stimulate students to active scientific work and the development of professional competencies; the development of scientific and research activities of students can be ensured by creating favorable conditions for independent work, organizing a creative educational process and forming an atmosphere of joint search activities.

Keywords: situation of success; informal education; motivation of educational activities; stimulation, research work, higher education graduates/humanities students.

Вступ

У сучасному освітньому просторі проблема стимулювання студентів до науково-дослідної діяльності стає дедалі актуальнішою. По-перше, це детерміновано рядом системних змін у парадигмі вищої освіти, зокрема через імплементацію вимог щодо забезпечення критеріїв якості освіти. Отже, сьогодні фактично кожна освітня програма за будь-яким ступенем передбачає, що у сучасного здобувача вищої освіти мають бути сформовані певні компетенції. Досягнення ключових компетенцій здійснюється не тільки через навчання, але й через систему функціонування неформальної освіти, академічну мобільність, участь у різноманітних студентських конкурсах та олімпіадах, вміння навчатися через дослідження тощо. Таким чином, сучасний здобувач вищої освіти забезпечений максимальною підтримкою від ЗВО, і у нього у повному обсязі є змога формуватися творчою, самостійною та критично мислячою особистістю. Звісно, що такі перспективи розвитку зумовлюють низку завдань, одне із ключових – це створення умов, що сприяють залученню студентів до наукової роботи, адже саме вона забезпечує розвиток їхнього інтелектуального потенціалу, професійних компетентностей та соціальних навичок. Водночас багато студентів стикаються з труднощами, що пов'язані зі страхом невдачі, низькою самооцінкою чи браком підтримки. У такому контексті концепція створення ситуації успіху постає як ефективний інструмент для подолання цих бар'єрів і підвищення результативності наукової діяльності.

Ситуація успіху визначається як педагогічна умова, що забезпечує позитивний емоційний досвід студента через досягнення поставлених цілей. У науково-дослідній діяльності це може проявлятися у вигляді підтримки з боку викладача, визнання їх досягнень, створення умов для подальшого зростання, що допоможе студентам щоразу підвищувати складність поставлених цілей. Проте недостатнє розуміння механізмів формування ситуації успіху та її впливу на результативність наукової роботи студентів створює прогалину у сучасних педагогічних дослідженнях. Особливо це стосується гуманітарних спеціальностей, де результати діяльності часто мають суб'єктивний характер, а критерії оцінювання можуть бути неоднозначними. Отже, постає проблема теоретичного обґрунтування та практичного впровадження ситуації успіху як умови підвищення ефективності науково-дослідної діяльності студентів. Її вирішення передбачає аналіз поняття успіху, а також виокремлення педагогічних та психологічних чинників, що сприяють мотивації та самоефективності студентів у контексті науково-дослідної діяльності тощо.

Мета статті полягає у спробі визначити та теоретично обґрунтувати роль створення ситуації успіху у підвищенні результативності науково-дослідної діяльності студентів. Задля досягнення мети у роботі були виокремлені такі завдання:

- проаналізувати науково-методологічну літературу з питань створення
- ситуації успіху та її впливу на мотивацію студентів до навчальної та наукової діяльності;
- визначити педагогічні та психологічні умови формування ситуації успіху в освітньому середовищі;
- дослідити специфіку науково-дослідної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей та окреслити основні труднощі, з якими вони стикаються;
- визначити рекомендації щодо впровадження ситуацій успіху у процес організації наукової роботи студентів та окреслити перспективу подальших досліджень.

Результати

Варто зауважити, що створення ситуації успіху у контексті сучасної освітньої парадигми не є надто складним завданням, як це може видаватися на перший погляд. Перш за все, система вищої освіти, попри свою постійну законодавчу турбулентність, для сучасного здобувача вищої освіти відкрила чимало можливостей, використовуючи які, середньостатистичний студент може досягнути такого успіху, який якихось 15-ть чи 20-ть років був практично неможливим. Наприклад, залучення студентів до НАЗЯВО, й надання їм можливостей безпосередньо брати участь у проведенні акредитацій освітніх програм, відкриває для студентів можливість пересвідчитися наскільки ефективними можуть бути практики долучення до науково-дослідної діяльності. Адже, практично кожного разу кафедри, акредитуючи освітню програму, презентують студентські наукові товариства чи гуртки, пояснюють яким чином кафедра сприяє науковому зростанню здобувачів вищої освіти. Доволі цікавою також є «система бонусів» які нараховуються за наукову діяльність. До прикладу, участь у науковій діяльності додає балів для претендентів на академічну стипендію, вона прямо впливає на можливість студента отримати стипендію чи пройти конкурс щодо участі у міжнародному стажуванні, отримати грант на власний стартап за результатами студентських досліджень, стати переможцем різноманітних конкурсів і стипендіальних програм, наприклад стипендії Верховної Ради чи Кабінету Міністрів України тощо. Загалом, бачимо, що усі перераховані можливості є інституційно обумовленими, тобто такими, що запроваджені державою та локальними ініціативами ЗВО. Сьогодні їх є достатньо, якщо ще й врахувати можливості, які надає неформальна освіта, реалізована у тому числі і через інституції громадянського суспільства. Головними завданнями щодо реалізації цієї можливості здобувачами освіти – це просто бути поінформованими та мотивованими на досягнення успіху.

Поняття успіху доволі рідко виступає самостійним предметом соціально-антропологічних досліджень, позаяк воно може досліджуватися у проектному менеджменті, у контексті класифікації різного роду успіху в бізнес-сфері, а також у сфері особистого зростання, а також у контексті мотивації студентів до навчання та їхньої особистісної самоефективності [1, с. 161]. Успіх – це концепція, на якій базується наше повсякденне життя – незалежно від того, чи ми маємо на увазі професійну роботу, особисте життя чи навчання. Дослідники під цим поняттям розуміють успішний результат будь-якої діяльності, досягнення мети, а також досягнення людиною впізнаваності, визнання, відповідного матеріального чи соціального статусу. Для того, щоб окреслити поняття успіху, передусім варто визначити цінності, які його детермінують, оскільки поняття успіху для кожної людини є доволі суб'єктивним. На думку польської дослідниці М. Гуменюк, успіх може сприйматися кожною людиною по-різному. Особливу роль в цьому випадку відіграє ієрархія цінностей і досвід окремих індивідів. Мірилом успіху можуть бути: реалізований план, рівень щастя, стан фізичного чи ментального здоров'я, матеріальне майно. Людина досягає успіху, коли її очікування

справджуються. У контексті навчальної діяльності успіх визначається як стан, у якому здобувач освіти має змогу задовольнити освітні вимоги [2, с. 27]. У розумінні Бербец Т. та Кожевніков Р. ситуація успіху – це цілеспрямовано організований педагогом комплекс умов, який забезпечує здобувачу можливість досягти значних результатів у своїй діяльності. Ці результати супроводжуються позитивними емоційними й психологічними переживаннями та сприймаються здобувачем як особистісно і соціально важливе досягнення [3, с. 5]. У цьому контексті розуміємо, що нова парадигма освіти піддається суттєвим трансформаціям, суб'єктом яких є людина і соціальна спільнота. Отже, під освітою сьогодні варто розуміти допомогу педагога у формуванні та становленні найважливіших цінностей у студентства, зокрема таких як добро, правда, любов тощо. Це нівелює застаріле уявлення про систему взаємин між педагогом перетворюючи останнього у ментора та наставника, який завжди відкритий до спілкування зі здобувачами освіти. Педагог допомагає здобувачеві розвиватися, а значить розвивається і зростає він сам [2, с. 30].

Успіх у науці є результатом таланту та праці дослідника, а також удачі та десятків різноманітних факторів, які повністю не залежать від нього. Знання цих факторів допомагає керувати кар'єрою, а для людей, відповідальних за наукову політику, це часто корисно для побудови стратегії розвитку науки, стверджують Паула Е. Стефан і Шерон Г. Левін у книзі «Striking the Mother Lode in Science» [4]. Ян Козловські, проаналізувавши велику кількість досліджень, пропонує визначити кілька ключових детермінант, який варто розглядати з позиції науково-дослідної діяльності [5]. Отже, досягнення успіху залежить від дитинства та походження. Дослідник виявив, що у дитинстві особи, які досягли значного успіху та визнання у науці, як правило, були більш незалежними від інших дітей, від родини та однолітків, однак ближчі до світу символів і абстракцій. Їхнє відчуття відокремленості та відсутності інтеграції з родиною та однолітками є сильним і тривалим, для майбутніх видатних біологів і фізиків сімейні взаємини у дитинстві не мають великого значення, однак вони мають велике значення для представників суспільних наук [6]. Важливою умовою досягнення успіху у науці є виявлення ранніх інтересів, отже відомі науковці мають вищі шанси появитися в сім'ях, які поважають знання та заохочують до них заради них самих, а не лише заради престижу та грошей. Наступною детермінантою на думку Ян Козловські є культура. Дослідник приходять до висновку, що суттєвий вплив на досягнення успіху мають національні культури. Наприклад, кращі умови для заняття наукою створюють країни зі старими і усталеними традиціями ринку, демократії та індивідуалізму, які цінують незалежність, підприємливість, самовпевненість і плюралізм ідей і поглядів (Північна Америка і Західна Європа), гірші – країни пізньої індустріалізації, в якій більше цінуються сім'я, спільнота, покора, пасивність і культурна однорідність (Східна Європа, арабські країни) [5].

Ще одним відкриттям для Яна Козловські є те, що дослідники, які виростили в родині із суворою дисципліною, мають більше шансів на успіх, оскільки цей тип сімейної традиції створює високомотивованих людей. Джерелом успіху в науці є не лише схильність до наполегливої праці, часто отримана з родини, а й особливе ставлення до наукових досліджень. Наприклад, важливі наукові відкриття часто є результатом досліджень, які розглядаються як різновид гри або гри-головоломки, у якій винагородою є рішення. Ще одним джерелом наукового успіху є наявність певної «провідної ідеї», великої життєвої програми. Разом з тим, вважає дослідник, вагомим чинником є вік досліджуваного. Як приклад він приводить відкриття, зроблені у доволі молоді роки: математика Карла Гаусса (18), біолога Джошуа Ледербергера (21), фізика Лоуренса Брегга (22), біолога Джеймса Вотсона (25) тощо. Разом з тим Я. Козловські наголошує на важливості врахування особливостей самої спеціальності, в якій розвиваються дослідник, наприклад, раптове й несподіване відкриття, яке часто

трапляється у фізиці призводить до того, що успіх приходить раніше, тоді як у хімії успіх як правило приходить через довгу й наполегливу працю [5]. Гуманітарні спеціальності також, як правило мають доволі довгий процес успіху, через свою специфіку і методологічну протяжність, вони позбавлені раптовості відкриттів і потребують доволі ретельного аналізу, планування досліджень та скрупульозної інтерпретації отриманих даних.

На нашу думку, важливим фактором успішності у науково-дослідній діяльності є також показник самоефективності здобувачів вищої освіти. Існує чимало прикладів проведених досліджень, у яких виявлено, що самоефективність має вагоме значення для професійної та навчальної діяльності. Наприклад, в одному із досліджень було проведено аналіз взаємозв'язку між наполегливістю, рівнем активності у виконанні робочих завдань і почуттям самоефективності. Одним із висновків дослідження стало те, що працівники з високим рівнем самоефективності у разі виникнення проблем одразу переходять до пошуку рішень. Вони вважають, що успіх базується на таких складових, як наполегливість і прагнення до досягнення цілей. Досягнення, як результат наполегливої праці, позитивно впливає на розвиток почуття самоефективності та підвищує самоповагу [7].

Одним із цікавих досліджень самоефективності є дослідження, проведене із залученням студентів медичних спеціальностей, на підставі якого Мусійчук С. вдалося виокремити кілька структурних компонент самоефективності: когнітивно-діяльнісна компонента (навчальна самоефективність, професійна самоефективність, комунікативна самоефективність, творчий потенціал); мотиваційно-ціннісна компонента (внутрішні мотиви, духовний розвиток, емпатійність); рефлексивна компонента (саморегулятивні вміння, рольовий статус, прагнення до самовдосконалення та самореалізації). Дослідниця також визначає три рівні самоефективності: високий (рефлексивно-професійний) – студенти цього рівня демонструють розвинені рефлексивні здібності, високу професійну мотивацію, саморегуляцію, високий творчий потенціал і комунікативну компетентність. Ці студенти активно працюють над самореалізацією і прагнуть бути лідерами у своїй професії. Студенти із середнім рівнем (ситуативно-формальним) самоефективності орієнтуються на виконання завдань, але часто дотримуються лише формальних вимог без глибокого осмислення, мають помірну професійну мотивацію, яка залежить від зовнішніх обставин (оцінки, похвала викладачів), демонструють обмежену рефлексивність і саморегуляцію: вони здатні оцінювати свої дії, але не завжди коригують поведінку для досягнення кращого результату, рідко проявляють ініціативу, але можуть працювати добре під керівництвом або чітким контролем. Студенти із низьким рівнем (неадаптивно-номінальним) самоефективності мають низьку саморегуляцію та демонструють відсутність системності в навчанні, виражають слабку професійну мотивацію, що робить їх більше орієнтованих на зовнішні фактори (наприклад, вимогу батьків чи страх покарання), ніж внутрішні стимули зростання, вони практично не аналізують свої дії, рідко прагнуть до вдосконалення, погано адаптуються до нових ситуацій, часто уникають відповідальності або проявляють пасивність у роботі [8].

У дослідженні Н. Крейдун, О. Поліванова, Л. Яворовська аналізувався взаємозв'язок між задоволеністю навчанням у вищому навчальному закладі та рівнем професійної самоефективності студентів. Результати показали, що професійна самоефективність значною мірою залежить від задоволеності обраною спеціальністю. Студенти, які відчувають інтерес і задоволення від навчання, краще адаптуються до професійних викликів і більш активно розвивають свої навички. Окрім цього, було встановлено, що відносини з викладачами суттєво впливають на соціальну самоефективність студентів. Підтримка, позитивний зворотний зв'язок та конструктивна взаємодія з боку

викладачів сприяють формуванню впевненості у своїх соціальних і комунікативних здібностях [9].

Загалом пропонуємо виділити кілька важливих причин, чому в освітньому процесі важливо створювати ситуації успіху. Перш за все, ситуація успіху допомагає формувати внутрішню мотивацію студентів, підвищуючи їхню зацікавленість у навчанні та впевненість у власних силах. Ситуація успіху розвиває впевненість у собі. Успіх, навіть у невеликих завданнях, сприяє підвищенню самооцінки, що позитивно впливає на здатність студента братися за складніші виклики. Ситуація успіху сприяє активізації навчальної діяльності. Завдяки позитивному досвіду, студенти стають більш активними учасниками освітнього процесу, виявляючи ініціативу у виконанні завдань. Ситуація успіху сприяє формуванню позитивного емоційного фону. Успішний досвід знижує рівень тривожності, створює комфортну атмосферу для навчання та стимулює позитивне ставлення до викладача і його дисципліни. Ситуація успіху сприяє розвитку творчості та критичного мислення, заохочуючи студентів шукати нестандартні підходи до вирішення завдань, розвиваючи їхню креативність та аналітичні здібності. Суттєвим чином успіх впливає також на підготовку до реальних життєвих викликів, відчуття успіху в навчанні сприяє формуванню навичок саморегуляції, адаптивності та стійкості, які є ключовими для майбутньої професійної діяльності. Зрештою, створення ситуацій успіху має певний соціальний вплив. Успішний досвід сприяє покращенню взаємовідносин між студентами, формуючи командний дух та культуру взаємної підтримки. Ці тези демонструють, що створення ситуацій успіху є важливим інструментом для підвищення якості освіти та особистісного розвитку студентів.

Досліджуючи питання особливостей стимулювання майбутніх учителів до науково-дослідної роботи, О. Єгорова дійшла висновку, що мотивація майбутніх учителів до науково-дослідної діяльності залежить від ефективних педагогічних прийомів: актуалізації емоційних переживань студентів у процесі навчання; створення позитивної емоційної атмосфери під час занять; організації взаємодії між учасниками навчального процесу; розвитку пізнавального інтересу студентів; формування інтересу до навчального предмета та до самого процесу пізнання завдяки використанню активізуючих форм подання навчальної інформації; пояснення соціальної важливості навчання для особистісного й професійного розвитку; розкриття зв'язків між навчальним предметом і наукою; постановки проблемних завдань, які стимулюють аналітичне мислення. Згідно висновків, зроблених дослідницею, ці прийоми дозволяють створити умови для формування у студентів глибокого інтересу до науково-дослідної роботи, а також до розвитку їхнього прагнення до самовдосконалення та професійного зростання [10].

У контексті вивчення педагогічної взаємодії викладача і студента у процесі професійної підготовки Косенко Ю., виявлено, що сутність педагогічної взаємодії полягає у прямому та непрямому впливі учасників освітнього процесу один на одного, що створює їхній взаємозв'язок. Основними механізмами реалізації педагогічної взаємодії між викладачем і студентом на думку дослідниці є: особливість реалізації взаємин (викладач і студент як рівноправні суб'єкти взаємодії здатні до самоорганізації та самореалізації. Взаємний вплив забезпечує якісні зміни в обох сторін); особливість зв'язків (визначають характер змін і рівень активності кожного учасника в педагогічній взаємодії); педагогічний вплив (передбачає здійснення активних дій викладача для досягнення навчальних цілей. До методів впливу належать заохочення, переконання, створення ситуації успіху тощо); взаєморозуміння (сприяє створенню спільного змістового простору, що дозволяє діяти за узгодженими алгоритмами, програмами та планами); координація (передбачає узгодженість і сумісність дій між учасниками, що забезпечує ефективність педагогічної взаємодії); кооперація (спільна участь викладача й студентів у реалізації проєктів та виконанні завдань). До функцій педагогічної

взаємодії у процесі вивчення дисциплін фахової підготовки Ю. Косенко відносить інформаційну, яка полягає у використанні різних джерел інформації для забезпечення навчального процесу; навчальну, яка полягає в ознайомленні студентів із навчальним і науковим матеріалом для формування знань, умінь, навичок і професійних компетенцій; діагностичну (можливість самоконтролю студентів у засвоєнні матеріалу та оцінювання їхніх знань викладачем. Це створює умови для контролю успішності студентів і корекції навчального процесу); розвивальну (розширення кругозору студентів і формування професійної компетентності); управлінська (організація різних видів навчальних занять і самостійної роботи студентів) [11, с. 273]. Загалом можемо зазначити, що педагогічна взаємодія у процесі вивчення дисциплін фахової підготовки є багатофункціональною, адже забезпечує комплексний розвиток професійної компетентності студентів та ефективну організацію навчального процесу.

Ю. Єчина розділяє науково-дослідницьку діяльність студентів закладу вищої освіти на кілька основні напрями: науково-дослідна робота, яка є складовою частиною навчального процесу і є обов'язковою для всіх студентів (включає написання рефератів, підготовку до семінарських занять, підготовку та захист курсових і дипломних робіт, виконання дослідницьких завдань під час виробничої практики на замовлення підприємств тощо) та науково-дослідницька діяльність поза навчальним процесом, що передбачає участь у наукових гуртках, виконання госпрозрахункових наукових робіт у рамках творчої співпраці кафедр і факультетів; участь у круглих столах, конкурсах, олімпіадах, конференціях, написання тез наукових доповідей, публікації тощо [12, с. 343].

У контексті даного дослідження вдалося довести, що ефективним засобом професійної підготовки майбутніх вихователів на основі перетворювального (творчого) навчання є активне залучення студентів до науково-дослідної роботи. Участь у науково-дослідній роботі дозволяє студентам не лише поглиблювати теоретичні знання з дисциплін, а й розвивати професійно важливі й особистісні якості, такі як самостійність, цілеспрямованість, організованість, креативність мислення та зосередженість. Це також стимулює інтерес до наукового пошуку, формує потребу у засвоєнні науково обґрунтованих знань і навички їх самостійного здобуття з різноманітних джерел. Дослідження виявило, що творчий розвиток студентів у науково-дослідній роботі залежить від ряду чинників, серед яких: наукова компетентність викладача, чий авторитет у науковій спільноті створює сприятливе інтелектуальне середовище для професійного зростання студентів; обізнаність студентів про наукові досягнення викладачів, які навчають їх професії; високий науковий рівень викладання дисциплін із використанням сучасних досягнень психолого-педагогічної науки; врахування успіхів студентів у науково-дослідній діяльності під час оцінювання їхньої успішності; зацікавленість викладачів у творчій науковій співпраці зі студентами [11, с. 275].

Бербец Т. та Кожевніков Р. зазначають: для того, щоб ситуація успіху стала нормою на заняттях, педагоги повинні дотримуватися наступних правил: уникати негативної оцінки та грубої критики щодо здобувачів освіти; заохочувати здобувачів за найменший успіх, підбадьорювати навіть за невеликі досягнення; використовувати на певному етапі навчання більш диференційовану систему оцінок (тут доволі зручно використовувати нарахування додаткових балів за участі у конференціях, семінарах, призових місцях на міжнародних чи всеукраїнських конкурсах, отримання сертифікатів із інших видів неформальної освіти); пропонувати можливість долучати здобувачів до різноманітних проектів [3, с. 7], які передбачають змагальність, розвивають кмітливість та винахідливість, містять творчі елементи. Адже навіть учень, який не має виразних здібностей, може добре малювати, креслити, шити чи вишивати тощо. Однак, як доволі слушно зауважує Ю. Єчина, навіть професійно організована педагогом мотивація не дасть бажаного результату, якщо студенти не володіють умінням працювати самостійно

[12, с. 344]. Серед факторів, що сприяють формуванню дослідницької діяльності студентів вона виділяє: особистісно орієнтований підхід до навчання; спрямованість на досягнення продуктивних результатів; використання проблемного навчання як засобу розвитку творчої діяльності; оптимальне поєднання логічних і евристичних методів вирішення завдань; креативна організація навчального процесу, насиченого творчими ситуаціями; створення умов для спільної пошукової діяльності; деталізація навчального процесу; забезпечення психологічної атмосфери та оптимальних умов для творчості [12, с. 344]. Отже, підсумовуючи хочемо зазначити, що науково-дослідна робота є важливим компонентом професійної підготовки здобувачів вищої освіти, оскільки вона сприяє не лише розвитку теоретичних знань, а й формуванню ключових професійних і особистісних якостей. Її ефективність залежить від наукової компетентності викладачів, створення інтелектуального середовища та залучення студентів до активної творчої співпраці.

Висновки

Отже, згідно даного дослідження доведено: створення ситуації успіху є важливим чинником, який позитивно впливає на ефективність науково-дослідної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Успіх у навчанні та науковій роботі сприяє розвитку самостійності, креативності та мотивації у студентів, що є необхідними умовами для їхнього професійного росту. Для досягнення результативної науково-дослідної діяльності важливо враховувати індивідуальні особливості студентів, застосовуючи особистісно орієнтований підхід та використовуючи різні методи стимулювання. Розвиток науково-дослідницької діяльності студентів можна забезпечити через створення сприятливих умов для самостійної роботи, організацію креативного навчального процесу та формування атмосфери спільної пошукової діяльності. Різноманітні форми науково-дослідної роботи, зокрема участь у наукових гуртках, конференціях і семінарах, стимулюють студентів до активної наукової роботи та розвитку професійних компетенцій. Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні впливу різних форм стимулювання на розвиток науково-дослідної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, а також у дослідженні ефективності застосування конкретних педагогічних методик, що створюють ситуацію успіху. Необхідно також розробити нові підходи до інтеграції науково-дослідницької роботи в освітній процес, щоб сприяти більш глибокому залученню студентів до творчої та інноваційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Novikova K. Zarządzanie sukcesem w rozwoju osobistym. *Journal of Modern Science*. 2016. Т. 4/31. pp. 157–176.
2. Humeniuk M. Sukces jako zjawisko edukacyjne. Wrocław: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. 2017. vol 2. 260 p.
3. Бербец Т., Кожевников Р. Роль ситуації успіху в забезпеченні комфортного освітнього середовища на уроках технологій. *Modern engineering and innovative technologies*. 2023. Issue 29 / Part 4. С. 3-8.
4. Stephan P. E., Levin Sh. G. *Striking the Mother Lode in Science*. Oxford University Press. 1992. 194 p.
5. Kozłowski J. Czynniki sukcesu w nauce. URL: <http://surl.li/usposc>
6. Roe A. *The Making of a Scientist*. University of Michigan: Dodd Mean. 1953. 244 p.
7. Little B.R., Lecci L., Watkinson B. Personality and personal projects: Linking. Big Five and PAC unity of analysis. *Journal of Personality*. 1992. Vol. 60. P. 501–525.

8. Мусійчук С.М. Формування самоєфективності майбутніх лікарів ветеринарної медицини у процесі професійної підготовки.: автореф. дис. канд. пед. наук. Переяслав-Хмельницький, 2013. 22 с.
9. Крейдун Н., Поліванова О., Яворовська Л. Задоволеність навчанням у вищому навчальному закладі як чинник професійної самоєфективності сучасних студентів. Проблеми сучасної освіти. 2017. № 7. С. 37-41.
10. Єгорова О. Стимулювання майбутніх учителів до участі у науково-дослідній роботі.
11. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2012. № 19(1). С. 220-225. URL: <http://surl.li/dnlcbx>
12. Косенко Ю. Педагогічна взаємодія викладача і студентів у процесі професійної підготовки. Актуальні проблеми науки і освіти: Збірник матеріалів XIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів. Маріуполь: МДУ, 2012. С. 273-275
13. Єчина. Ю. Науково-дослідницька діяльність студентів як підґрунтя науково-технічного розвитку. Вісник КНУТД. Проблеми вищої освіти. №5, 2012. С. 341-347.